

Поліщук Юлія

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ПЕДАГОГА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Статтю присвячено питанню професійної етики педагога початкової школи. В ній аналізується педагогічна майстерність вчителя, його вміння показати свою авторитетність.

Ключові слова: професійна етика, педагогічна етика, суспільна думка, мораль.

Професійною етикою в загальному називають кодекси поведінки, що забезпечують моральні характеристики тих взаємин між людьми, що впливають з їхньої професійної діяльності. Особливістю професійної етики є її тісний зв'язок з діяльністю членів конкретної групи і нерозривна єдність із загальною теорією моралі.

Велику роль у становленні і засвоєнні норм професійної етики грає суспільна думка. Норми професійної моралі не відразу стають загальновизнаними, це буває зв'язано з боротьбою думок. Взаємозв'язок професійної етики і суспільної свідомості існує й у формі традиції.

Професійна етика педагога – це сукупність етичних і поведінкових норм, що забезпечує моральний аспект діяльності педагога і взаємин, зумовлених педагогічною діяльністю.

Дослідниця Л. Хоружа визначає педагогічну етику, як складову частину етики, «котра відображає специфіку функціонування моралі в умовах цілісного педагогічного процесу, наука про різні аспекти моральної діяльності вчителя.

Вона охоплює соціально значимі елементи суспільної моралі, виступає інтегративною характеристикою професійної діяльності вчителя, визначає морально-етичні вимоги до нього та відображає ступінь їх трансформації у свідомості й поведінці педагога» [2, с. 14].

Професійна етика педагога спрямована на здійснення теоретичних і практичних функцій, до яких належить пізнавальна, ціннісно-орієнтована, виховна тощо. До основних категорій професійної етики вчителя початкових класів відносять педагогічну свободу, справедливість та відповідальність.

У діяльності педагога, знання, якими він володіє, рівноцінні етиці, тому що «етика є невіддільним складником кожної педагогічної дії. Адже педагог постійно перебуває у стані морального вибору. Всі стосунки, що складаються в умовах педагогічної діяльності, є похідними від рівня сформованості у вчителя його професійної етики» [2, с. 14].

Унікальність та винятковість професійної етики педагога початкових класів полягає передусім у тому, що вчителю надається право формувати

почуття, думки учнів, впливати на них та вчити бути «людиною». Така незвичайна властивість педагогічної професії стає джерелом величезної відповідальності перед учнями, їх батьками та загалом, суспільством. Етика у професійній діяльності вчителя відіграє надзвичайно важливу роль, адже педагог стає прикладом для наслідування, авторитетом, його поведінка впливає на формування взаємин з усіма членами освітнього процесу та психологічний клімат навчально-виховного процесу.

Аналіз педагогічних посібників, котрі висвітлюють проблеми етики, показав, що більшість дослідників для педагогічної професії вирізняють таку моральну норму, як любов до дитини. Вона наявна в системі педагогічної моралі кожної історичної доби.

До етичних вимірів педагогічної професії можна віднести і такі важливі моральні регуляції, як професійний обов'язок і відповідальність, совість та гідність, чесність і шляхетність. Їхня сформованість дає педагогу можливість уникнути або звести до мінімуму моральні суперечності між: свободою і необхідністю; волею і розумом; розумом і почуттями та ін. Адже саме визначені категорії презентують рівень моральної регуляції поведінки вчителя, без них неможлива реалізація будь-якої педагогічної технології, функціонування навчально-виховних систем.

Етичні виміри педагога початкової школи віддзеркалюють його систему суб'єкт-суб'єктного ставлення до сутності власної професії, до учасників педагогічної взаємодії, впливають на формування відповідних установок. А саме:

- на учня як на самоцінність, на розуміння його особистості, готовність до співпереживання, визнання значимості його внутрішнього світу;
- на педагогічну діяльність як засіб розвитку учня, створення емоційно-сприятливого фону навчання, гнучкість і доцільність методів впливу;
- на себе як суб'єкта гуманістичних перетворень, інтерес до професійного і особистісного самоаналізу, віра у власні сили;
- на педагогічний колектив як творче співтовариство, бажання допомогти іншим і за необхідності звернутися за порадою до колег.

Таким чином, це дає змогу виокремити такі важливі функції етики у професійній діяльності педагога: регулятивну, пізнавально-інформаційну, культуротворчу, оцінювально-орієнтовну, організаційно-виховну, мотиваційну та інші.

Отже, професійна етика вчителя початкових класів має вагоме значення у педагогічній діяльності та сприяє підвищенню її ефективності та результативності. В освітньому процесі педагог – це наставник, авторитет

для своїх учнів, який поєднує в собі наявні особистісні якості та цінності, принципи професійної етики, які він формує у процесі професійної підготовки, та прагнення до педагогічного ідеалу.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. для студ. вищих пед. закладів освіти. 2-е вид. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. 136 с.
2. Хоружа Л.Л. Етичні виміри педагогічної професії. Наукові записки. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота / Національний університет «Києво-Могилянська академія». Київ: Аграр Медіа Груп, 2009.
3. Професійна етика вчителя: час і вимоги /За загальною редакцією Б.М.Жебровського. –К.,2000.

Наконець Лілія

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ВИХОВАТЕЛЯ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті проаналізовано педагогічний статус професійної етики вихователя.

Ключові слова: професійна етика, обов'язок, мораль.

Вихователь - це не лише професія, а й соціальний статус, якому потрібно відповідати. А для цього педагог повинен володіти педагогічною культурою. Всі вимоги до культури педагога записані в педагогічній етиці. Етика - (від грец. Ethos - звичай, вдача, характер) - наука про моральність.

Професійною етикою називають кодекси поведінки, які забезпечують характер взаємин людей, що проходять в їхній спільній професійній сфері діяльності.

Особливістю етики педагогів є культура норм поведінки, взаєморозуміння, прагнення до загальних ідеалів, моральність життя. Суспільна думка, грає неабияку роль у встановленні і застосуванні норм професійної етики. Людина, яка стала на шлях боротьби з собою, за своє щастя, за наближення до ідеалів поведінки, з одного боку, відчуває насолоду вже від того, що йде цією дорогою, з іншого боку, відчуває величезну відповідальність перед собою, перед оточуючими, перед близькими людьми.

Педагогу вихователю слід ретельно слідкувати за своєю поведінкою, контролювати свої емоції, навіть, міміку та жести. Аби уникнути негативного протиставленого образу. Для дітей, педагог зазвичай є авторитетом. Тому